

Tryggvi Johansen um EF-spurningin:

Limaskapur — prinsípielt nei

— men ytru umstöðurnar kunnu seinni broyta hesa metan

Ikki kann sigast at spurningurin um viðurskipti Føroya við EF hava verið nógv frammi í vanligu orðaskiftinum. Heldur ikki millum okkara politikarar tyktist hetta álvarsama mál standa framarlaga.

Orsøkinar eru kanska fleiri. Eitt nú at evnið fyri mong er torført at seta seg inn í. Ella, tá um politikarar okkara ræður, kanska at tað eru fleiri atkvøður í spurningum, sum fólk dagliga eru upptikin av.

Men hóast tørvandi áhuga fyri at viðgera EF-spurningin hevur politiska stóðan líka síðan 1972 verið greidd: Føroyar eiga ikki at søkja um limaskap. Og frásæð einstøkum vinnulivsmonnum, sum frá tí til aðra hava talað fyri limaskapi, tyktist almenningurin stuðla politisku støðutanina.

Hvor var so orsøkin til at Føroyar í 1972, tá Danmark fór inn í EF, avgerðu at standauttanfyri? Fyri nógv okkara hevði hetta nakað við kenslur at gera, kenslan av at frælsi okkara bleiv avmarkað innan fyri henda felagsskap. Men avgerðin var sjálvandi fyrst og fremst bygd á veruligu viðurskiptini. EF-samstarvið umfataði tá nevniliga mestsum bert landbúnað og idnað, meðan ongin veruligur fiskivinnupolitikkur var viðtíkin tá. Og tað skuldi vísa seg, at nógv ár gingu, aðrenn ein slíkur av álvara kom at virka.

Og í hesi støðu var einasta rætta avgerðin, at Føroyar blivu uttanfyri. Vandin fyri at litlu Føroyar, sum bert hevði fiskiríkidið á at lita, bleiv við undirlutan í politiska spælinum um EF-fiskivinnupolitikkinn og bytið av fiskitilfeinginum, var størri enn teir fyrimunir, sum tollfrælsi og ymsar veitingar frá EF kundu geva. Eftirtíðin gevur okkum eisini rætt. Grønland, sum fekk limaskap, avgjordi seinni at fara út-aftrúttur júst av nevndu orsøkini: nevniliga at tað í longdini ikki var haldgott at EF hevði so stóra ávirkan á grønlandskan fiskivinnupolitikk.

I staðin fyri fingi vit í

1974 eina handilsavtalu, ið eftir vørusamansetingini tá var sera fyrimunarlig. Flest allar útflutningsvørur vóru tollfriar, ella høvdu litlan toll. Og ikki kann sigast annað, enn at verandi avtala í nógv ár virkaði væl.

Men tíðirnar broytast, so hóast tað í Føroyum hevur verið eitt sindur meira stírvíð enn nógv aðrastaðni, hava vit við árunum fingið nógv útflutningsvørur ella ið hvussu er vørur, sum móguleiki er fyri at útflyta, um ongin tollmunur er í EF. Stutt sagt hevur verandi skipanin seinastu árin alt meira kenst sum ein spennitroyggja, og tí er trýstið til at taka samráðingar upp um nýggjar avtalur vordid alt størri.

Fyri umleið einum ári síðan legði so EF upp til nýggja avtalu í staðin fyri ta núverandi, og í vár byrjaðu samráðingar, um hvat slag av tilknýti Føroyar skuldu hava til EF framvið.

I samgonguskjalinum hjá Landsstýrinum, ið sett varð í januar mánað, stendur beinleiðis, at Føroyar ikki skulu søkja um limaskap í EF. Ein greidd stóða.

Ein kann so spyrja um, hvi hesin móguleiki uppá forhend er avskrivaður, tá havt verður í huga, at alt fleiri lond søkja um antin limaskap ella tættari samband við EF. Herimillum hini Norðurlondini. Mitt svar er, at limaskapur fyri Føroyar framvegis ber stórar vansar í sær.

Hóast ein betur defineraðan fiskivinnupolitikk í EF, er vandin soleiðis framvegis til staðar fyri at koma undir trýst í framtíðar bytningum av fiskitilfeinginum. Ikki minst nýggja limalandið, Spania, roynir at trýsta EF til at fáa meira í sin part, og ein er vitandi um, at júst Føroyar eru eitt óki, har spaniolar hava hug at royna seg. Og hóast stuðul frá Danmark, er tað óivað torført hjá Føroyum av álvara at gera seg galdandi, tá bytast skal niðri í Bruxelles.

Ein onnur góð orsök til ikki at søkja um limaskap er, at vit sum limir mugu keypa landbúnaðarvørur fyri EF-pris, t.e. munandi hægri enn verandi

Leiðarin á føroysku viðskiftastovuni í Keypmannahavn, Tryggvi Johansen, hevur áhugaverda grein um Føroyar og EF í blaðnum «Alarin», sum júst er útkomið. Vit loyva okkum at prenta grein hansara.

prisir. Og her er talan um rættiliga stóran meir-kostnað fyri føroyska samfelagið.

Ein triðja orsök eru tey vaksandi krøvini til umsitingina, sum fullur limaskapur setur.

Tilsamans víga hesi og onnur viðurskipti, eftir minum meti, nógv meira enn tær sømdir, vit kundu fingið við m.a. tollfrælsi og móguleika fyri stuðli frá menningargrunnum EF's. Men henda metan er sjálvandi eisini treytað av, at vit kunnu fáa eina skilagoða handils- ella samarbeiðsavtalu við felagsskapin.

I løtuni verður samráðst um eina sokallaða frihandilsskipan, og vil ein slík umfatandi allar ella næstan allar føroyskar útflutningsvørur eftir mini metan verða besta loysnin, um vit fáa tollfrælsi ella munandi tolllætta fyri útflutning okkara: Prisurin fyri hetta vil sjálvandi vera, at vit geva EF-vørur somu sømdir heima hjá okkum. Hetta kemur at raka serliga partar av idnaðinum og kanska eisini sjálva fiskivinnna. Men spurningurin er, um ikki tíðin er komin til at venda stuðulspolitikkinn bakið, og lata vinnulivið yvirleva uppá

kappingarfori, sum virki í flestøllum øðrum londum arbeiða undir.

Avgerandi fyri støðutan okkara til EF uppá longri sikt vil tað sjálvandi vera, hvørja skipan EFTA fær, og herimillum serliga Noreg og Island. Gerast hesi lond limir, hava vit litið í at velja. Eitt EF, ið hevur yvirfløð av fiskavørur, vil neyvan geva Føroyum stórar tollfyrirminir uttan eitt fastari tilknýti til felagsskapin.

Eisini annað tættari tilknýti hjá EFTA til EF, sum gevur nevndu londum lagaligari skipan fyri fiskavørur, enn vit kundu fingið, vi gera at vit eiga at arbeiða fyri í minsta lagi at fáa eins góð viðurskipti sum hesi lond. I hesum sambandi kann kanska limaskapur í EFTA, sum var frammi fyrr í ár, eisini koma uppá tal.

Niðurstøða mín er stutt sagt:

Limaskapur — prinsípielt nei, men ytru umstöðurnar kunnu broyta hesa metan. Ein góð frihandilsskipan sær í løtuni út til at vera besta alternativ.

Tryggvi Johansen

Tíðindaskriv frá Almennastovuni um:

Brennistudning

Føroya Løgting hevur fyri árið 1989 samtykt lóg um brenni- og samskiftisstudning til pensjonistar við fleiri.

Studningurin er 2200 kr., og er hann ætlaður sum studningur til keyp av brenni-evni og til at gjalda fyri telefon, útvarps- og sjónvarpsgjald. Studningurin verður latin í einum eina ferð um árið.

Hesa ferð verður hann avgreiddur frá Almennastovuni 11. og 12. október 1989.

Móttakarar, ið fáa sínar veitingar um peningastovn, fáa so

statt studning umleið 13.10.89.

Móttakarar, ið fáa sínar veitingar um postverkíð, fáa studningin einaferð í vikuni, ið byrjar mánadagin 16.10.89.

Ein og hvør pensjonistur, ið hin 31.08.89 lýkur treytirnar fyri at fáa folka-, avlami- ella einkjupensjón, hevur rætt til hesa veiting.

Hjún, har bæði eru pensjonistar, fáa tó bert eina upphædd uppá 2200 kr.

Um inntøkan, ið er nýtt til ásetan av pensjónini, er hægri enn ávikavist 80.000

kr. (hjún) og 60.000 kr. (stok) um árið, verður eingin studningur útgoldin.

Fólk, ið hin 01.09.89 fáa varandi hjálpl eftir paragraf 1 í lóg um almenna forsoarg, hava

rætt til hesa veiting við somu treytum sum pensjonistar.

Almennastovan,
h. 11. október 1989

Tommy Petersen
almennastjóri